

Запозичення як умова підвищення якості термінологічної грамотності здобувачів освіти

Розгляд медичної термінології проводиться у вигляді цілісного об'єкта, що володіє системними властивостями, що робить певний внесок у теорію термінознавства і має важливе значення для розробки теорії системності лексики. У зв'язку з активною розробкою різних аспектів взаємодії мов актуалізувалася проблема мовного запозичення. Запозичення - це універсальне мовне явище, що полягає в акцепції однією мовою лінгвістичного матеріалу з іншої мови внаслідок екстралінгвістичних контактів між ними, що різняться за рівнем та формами. Запозичення фонетичної системи, термінів, словотвірних елементів іншої мови відбувається через запозичені слова, які засвоюються мовою, пристосовуючись до її особливостей. У процесі такого пристосування запозичені слова засвоюються настільки, що їх іншомовне походження може не відчуватися і виявляється лише етимологами.

Слід зазначити, що запозичення належить до лексичної системи термінологічної мови. За наявності сприятливих умов запозичується будь-який лінгвістичний матеріал, в умовах мовного контакту, певного рівня двомовності, кількісного співвідношення контактуючих народів, тривалості та інтенсивності контактів, ступеня володіння мовами, функціональної ролі мов у житті білінгвального суспільства, статусу та престижу контактуючих мов і культур народів, які їх представляють, оцінки та ставлення до бі- або мультилінгвізму, а також до інтерференції, що супроводжує це явище. Грецько-латинські мовні елементи стандартизуються, що важливо для медицини. Грецька і латинська — територіально й історично взаємодіючі індоєвропейські мови, тому терміни запозичувалися латинською мовою з грецької і легко в ній асимілювалися.

Мотивація більшості медичних термінів залежить від знання латинських та грецьких словотвірних елементів, перекладених або запозичених з іншомовних джерел. Історично запозичення вкорінялися достатньо швидко, чому сприяла та обставина, що більшість практикуючих у Римі лікарів були греками. Грецько-латинська термінологія включає основні поняття та терміни медицини, без знання яких неможливе осмислене засвоєння професійної мови.

У формуванні професійної мови медичних кадрів грецько-латинські елементи використовують відповідно до стандартів сучасних медичних терміносистем. Основним критерієм при виборі терміна чи терміноелемента є його значення в системі сучасної медичної термінології. Латинська мова істотно вплинула на розвиток як літературної мови взагалі, так і галузевих термінологій. Роль латинської мови у збагаченні медичної термінології полягає не тільки в її безпосередньому впливі на терміносистеми, а й у тому, що за посередництвом до терміносистем проникли грецькі запозичення та терміноелементи. Поряд із найменуваннями, що запозичувалися зі словників класичних мов у готовому вигляді, стали з'являтися неокласицизми

(неогрецизми та неолатинізми), штучно створені вченими різних країн на основі лексичного та словотвірного матеріалу класичних мов.

Щодо клінічної термінології, важливо визнати той факт, що основним джерелом виникнення термінів є запозичення грецьких та латинських термінів, що становлять базис міжнародної медичної термінології. Терміни з класичних мов використовуються переважно як джерела позначень у клінічній термінології. Необхідно відзначити, що не тільки анатомічна термінологія побудована на основі грецько-латинських моделей, а й назви лікарських засобів. Деякі терміни у класичній мові взагалі не мали спеціального медичного значення, а були загальноживаними. Сучасна медична наука використовує, здебільшого, латинські терміни чи лексичні елементи грецької мови. Запозичення зберігають ознаки іншомовного походження звукових, орфографічних, граматичних і семантичних особливостей.

Роль запозичень під час формування мови медичної термінології не обмежувалася лише тим, що вони допомогли збагаченню галузевих термінологій. Грецька та латинська мови традиційно визнаються основними джерелами поповнення лексики. Поява запозичених термінів, зумовлена інтенсивним розвитком медицини, як сфери науки, так і практичного обслуговування, потребує їх ретельного вивчення, а також знання латинської та іноземних мов. Крім цього, поява нової спеціальної термінології у професійній літературі іноземних видавництв та інтернетджерел пробуджує усвідомлену потребу у вивченні вищеописаного лексичного явища (запозичення), а також потребу розкривати значення терміна та вживати його в коректному контексті.

Виділяють наступні умови входження іншомовних слів у наукову мову: передача слів фонетичними та граматичними засобами запозичуваної мови; співвідношення слів з граматичними категоріями мови, що запозичують; фонетичне засвоєння іншомовного слова; граматичне засвоєння слова; словотвірна активність слова; семантичне засвоєння іншомовного слова: визначення значень, диференціація значень та їх семантичних відтінків. Дерираційну активність запозичених слів у новій їм системі мови-реципієнта вважають одним із важливих показників глибини їх словотвірної адаптації. Отже, основний корпус медичних термінів у різних європейських мовах представлений запозиченими латинськими та грецькими термінами, що є непростим завданням для засвоєння та підвищення якості термінологічної грамотності здобувачів освіти в надзвичайних умовах.